

COB

Økologisk byggeri med mange ansigter.

At bygge med cob er én blandt flere måder, hvormed lerjord bruges til at opføre tunge og stabile vægge og mure. Cob er et enestående materiale, som kan anvendes til at bygge rigtig mange forskellige ting. Kurvede vægge i huse, skulpturelle elementer, facader på masseovne, raketovne, bageovne, havemure og små hyggelige hytter. At gå glip af cob er at gå glip af en fest.

Af Bjarne Wickstrøm

Indehaver af firmaet Øko-byg, www.økobyg.dk

Neden under den jord, som vi dagligt træder på, lige Under muldlaget eller madjorden, finder vi råjorden. Det kan være sand eller ler eller en pæn blanding – i mere sjældne tilfælde finder vi mosejord, som består mest af organisk materiale.

Ved udgravningen til alle de huse, der har fundamentet gravet ned i jorden, fremkommer store mængder rå jord, som typisk fjernes og køres væk, hvor det end måtte være, og det koster en masse energi. Men hvorfor ikke bruge råjorden til at bygge med – det helt lokale byggemateriale. Det skal blot håndteres og bearbejdes på forskellig vis, inden der kan bygges med det.

Cob er teknisk set en blanding af sand, ler og halm. Mest sand, mindre ler og ikke så voldsomt meget

halm, og det er i blandingsprocessen, at "magien" indfinder sig. Sandet, som er bittesmå sten, klistres sammen af leret, som er limen, og det armeres af halmstråene. I våd tilstand er cob et plastisk materiale, som vi kan bygge med i fri form, frembringe organiske former og lade kreativiteten slippe fri.

Cob kan også bygges i rammeværk, på flettede skeletter og lignende. Kort sagt – det giver helt nye muligheder at tænke arkitektur på og bruge naturlige materialer i byggeriet.

Historisk er cob sammen med andre lerjordsbyggeteknikker meget gammel og geografisk er den udbredt over hele jordkloden, dog i forskellige former, som giver forskellige udtryk.

Oregon Cob til Danmark

Den cobteknik, som kom til Danmark med lanto Evans, kaldes nærmere bestemt Oregon Cob og er en mere "moderne" måde at bruge lerjorden på. *Fornyset Energi* afholdte det første af denne slags kurser her i landet i 1997, hvor undertegnede deltog og mødte materialet for første gang.

Jeg har senere undervist adskillige cob-kurser, en del af dem sammen med Flemming Abrahamsson fra firmaet *Fornyset Energi*, og vi bliver ved.

Både af kærlighed til dette unikke byggemateriale, men også fordi vi begge synes, at cob bør spille en større rolle i moderne økologisk byggeri.

Moskéen i Djenné er nok verdens mest kendte cob-byggeri. Den har en historie helt tilbage til 1200-tallet, men blev genopbygget i sin nuværende form i 1907.

Foto: X Ceccaldi, under CC BY-NC-SA 2.0

Det er også blevet til et par cob-huse og andet cob-byggeri på vores egen grund gennem årene, og de kurser vi i de kommende år vil holde sammen, vil være koncentreret mest omkring udendørs byggeri, hvor havemure vil være det gennemgående emne. Men teknikken er jo den samme, uanset om det foregår ude eller inde.

Cob er enestående at bygge med, men også tilblivelsesprocessen er enestående. På et lille stykke presenning eller lignende dug blandes materialet ved hjælp af en lille dans med de bare fødder. Det kan måske være svært at forestille sig - det skal sikkert også prøves, før det rigtigt forstås.

Menneske og maskine

Cob kan også frembringes maskinelt - vi er ikke maskinstormere - og det vil altid være en mulighed, hvis det skulle være ønskeligt. Men selve læreprocessen er i alle henseender bedst, hvis man mærker det med fødderne, netop fordi vi under vores fødder har en meget stor sanselighed.

Hele processen - både at blande, men også at bygge - er god for deltagere i alle aldersgrupper og af begge køn, hvilket gør det til en disciplin, som rummer gode muligheder for inkluderende social aktivitet. Det kan også uden problemer udføres af ét menneske alene.

Det er i grunden heller ikke særlig svært at lære de grundlæggende arbejdsgange med cob. På fire dage kan de fleste nå at samle så meget viden op, at de vil være i stand til at gå hjem og bruge deres egen lerjord til at bygge med.

Selvfølgelig når vi ikke ud i alle afkroge af teknikken, men har man først lært det grundlæggende, kan man experimentere videre, måske støttet af litteratur på området. 🟩

1/3

*NÆSTEN EN TREDJEDEL AF
JORDENS BEFOLKNING BOR
I BYGNINGER BYGGET AF
LERJORD.*

12.000

*ÅR GAMMEL ER DEN
ÆLDSTE LERJORDSBYG-
NING MAN HAR FUNDET
SPOR FRA.*

COP, KOBBI eller COT?

*MAN VED IKKE HVOR ORDET "COB"
STAMMER FRA, OG ELLEVE FORSKEL-
LIGE ETYMOLOGIER ANGIVES SOM
PLAUSIBLE. MÅSKE ER DET ENDDA
ONOMATOPOTETISK?*

Næste kursus afholdes
4. - 7. juli 2019 hos
ØKO-BYG, oeko-byg@mail.dk

Mikkels Hus hos Mona og Bjarne Wickstrøm, designet og opført af Bjarne. Undervejs blev der afholdt et 7-dages cobkursus.

Masseovn og trappe.

Cob-kursus hos Øko-byg i juli 2018, undervisere Flemming Abrahamsson og Bjarne Wickstrøm.